

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІЕМ

_____ проф. Дзьоба О.Г.
« ____ » _____ 2020 р.

ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень

(рівень вищої освіти)

галузь знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва)

спеціальність

073 Менеджмент

(шифр і назва)

вид дисципліни

обов'язкова

обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ - 2020

Робоча програма дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Менеджмент».

Розробник:

доцент кафедри фінансів, к.е.н.

(підпис)

Данилюк-Черних І.М.

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від « 1 » вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри фінансів

(підпис)

проф. Фадєєва І.Г.

(прізвище та ініціали)

Узгоджено:

Завідувач випускової кафедри
Менеджменту та адміністрування

(підпис)

(прізвище та ініціали)

проф. Полянська А.С.

Гарант освітньої програми

(підпис)

(прізвище та ініціали)

проф. Кінаш І.П.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр <u> 5 </u>		Семестр <u> </u>	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4	4	4	4		
Кількість модулів	2	2	2	2		
Загальний обсяг часу, год	120	120	120	120		
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	45	12	45	12		
лекційні заняття	18	6	18	6		
семінарські заняття						
практичні заняття	27	6	27	6		
лабораторні заняття						
Самостійна робота, год, у т.ч.	75	108	75	108		
виконання курсового проекту (роботи)						
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт						
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	15	20	15	20		
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	25	40	25	40		
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	15	18	15	18		
підготовка звітів з лабораторних робіт						
підготовка до екзамену	20	30	20	30		
Форма семестрового контролю	екзамен		екзамен			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Стрімкий розвиток ринкових відносин в Україні вимагає високої кваліфікації спеціалістів з менеджменту державного бюджету, діяльності комерційних банків, розвитку суб'єктів господарювання різних форм власності, проведення операцій в сфері зовнішньоекономічних відносин. Актуальною є підготовка фахівців, здатних аналізувати такі економічні явища, як фінанси, гроші, грошовий ринок та кредит, осмислювати зміни в їхньому функціонуванні та виробляти адекватні підходи в сучасній економічній політиці.

Наукове розуміння проблем фінансів, грошового обігу, кредитних, податкових і бюджетних відносин є необхідною складовою становлення фахових знань студентів. Тому важливе місце в підготовці кваліфікованих бакалаврів за економічними спеціальностями належить навчальній дисципліні «Фінанси, гроші та кредит».

Мета вивчення дисципліни – набуття фахівцями компетенцій щодо формування системи фундаментальних знань з теорії фінансів, грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування фінансової системи та грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики і розвитку банківської справи.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі **результати навчання** через знання, уміння та навички:

- визначати роль фінансів грошей і кредиту в економіці;
- виявляти закономірності та визначати специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічну базу державної монетарної політики;
- виокремлювати засади побудови банківської системи та операцій банків;
- аналізувати грошово-кредитні взаємовідносини;
- оцінювати дохідну та видаткову частину бюджету.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:**

загальних:

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

фахових:

- СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації;
- СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації;
- СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними;
- СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Результати навчання дисципліни деталізують такі **програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:**

- ПР1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ПР4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень;
- ПР6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;

- ПР11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації;
- ПР13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною мовою;
- ПР15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності;
- ПР16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни характеризує таблиця 2

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів(ЗМ) тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	Порядковий номер	Розділ, підрозділ
М 1	ФІНАНСОВА СИСТЕМА	10	3		
ЗМ 1	Суть та функції фінансів	2		1,2,4,5	
	Об'єктивна необхідність та сутність фінансів. Функції фінансів. Фінансові ресурси				
ЗМ 2	Фінансова система та фінансовий механізм	2		2,4,5,11,14	
	Фінансова система, сфери та ланки. Фінансова політика як складова економічної політики держави. Фінансовий механізм				
ЗМ 3	Бюджет і бюджетна система держави	2		1,3,4,5,8	
	Економічна сутність та призначення бюджету, його функції. Склад доходів і видатків бюджету. Бюджетна система України. Бюджетний процес в Україні				
ЗМ4	Податки та податкова система держави	2		1,2,3,5,9	
	Економічна сутність і функції податків. Податкова система та податкова політика держави. Класифікація податків. Основні види податків в Україні				
ЗМ 5	Фінанси суб'єктів господарювання	2		1,3,4,5,7	
	Сутність і функції фінансів суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси підприємств. Формування фінансових результатів діяльності підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи				
М2	ГРОШІ І КРЕДИТ	8	3		
ЗМ 6	Сутність та функції грошей, інфляція та грошові реформи	2		1,2,6,11	

	Сутність та функції грошей. Грошовий оборот і грошові потоки. Інфляція та показники вимірювання інфляції. Грошові реформи				
ЗМ 7	Валютні відносини та валютні системи	2		1,2,6,11	
	Сутність валюти та її конвертованість. Валютний курс. Валютний ринок. Валютна система				
ЗМ 8	Кредит. Кредитна система	2		1,2,6,10	
	Сутність та необхідність кредиту. Форми та види кредиту. Позичковий відсоток. Поняття та призначення кредитної системи				
ЗМ 9	Центральні та комерційні банки	2		1,2,6,10,13	
	Центральні банки, їх походження, призначення, функції та операції. Грошово-кредитна політика НБУ. Комерційні банки, їх походження, види, правові основи організації				

Всього:

М1 – змістових модулів – 5

М2 – змістових модулів – 4

3.2 Теми практичних занять

Теми практичних занять з дисципліни «Фінанси, гроші і кредит» наведено у таблиці 3

Таблиця 3 – Теми практичних занять

Шифр	Назви модулів, змістових модулів та тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	Порядковий номер	Розділ, підрод.
М 1	ФІНАНСОВА СИСТЕМА	14	3		
ЗМ 1	Суть та функції фінансів			2,3,4,5	
1.1	Об'єктивна необхідність і суть фінансів	2			
ЗМ 2	Фінансова система та фінансовий механізм			2,3,4,5	
2.1	Організаційні основи функціонування фінансової системи України. Фінансовий контроль	2			
ЗМ 3	Бюджет і бюджетна система			1,4,5,8	
3.1	Доходи та видатки державного бюджету	2			
3.2	Аналіз виконання бюджету	2			
ЗМ 4	Податки та податкова система			1,3,5,9	
4.1	Особливості нарахування податкових платежів	2			
ЗМ 5	Фінанси суб'єктів господарювання			1,2,5,7	
5.1	Формування та розподіл фінансових ресурсів підприємств	2			
5.2	Грошові фонди. Власний та позиковий капітал	2			
М2	ГРОШІ І КРЕДИТ	13	3		

ЗМ 6	Сутність та функції грошей, інфляція та грошові реформи			1,2,6,11	
6.1	Грошова маса та її показники	2			
6.2	Розвиток та особливості інфляції в Україні	2			
ЗМ 7	Валютні відносини та валютні системи			1,2,6,11	
7.1	Пряме та обернене котирування. Крос-курс	2			
7.2	Валютні операції	2			
ЗМ 8	Кредит. Кредитна система			1,2,6,10	
8.1	Відсотки за кредит. Кредитні відносини та інфляція	2			
8.2	Типи кредитних відношень	1			
ЗМ 9	Центральні та комерційні банки			1,2,6,10	
9.1	Показники ефективності діяльності банку	2			

3.3. Завдання для самостійної роботи студентів

Перелік матеріалу, який виносить на самостійне вивчення наведено у таблиці 4

Таблиця 4 – Зміст графічних, розрахункових, контрольних робіт, рефератів, питань для самостійного вивчення

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів(ЗМ) тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	Розділ, підрозділ
		ДФН	ЗФН	Порядковий номер	
М 1	ФІНАНСОВА СИСТЕМА	12	20		
ЗМ 1	Суть фінансів, їх функції і роль. Фінансова система Передумови виникнення та розвиток фінансів. Взаємозв'язок фінансів з різними елементами економічної системи	2	4	1,2,3,4	
ЗМ 2	Фінансова політика і фінансовий механізм Фінансове планування та контроль. Правові засади організації фінансових відносин	2	4	2,3,4,12	
ЗМ 3	Бюджет і бюджетна система Сутність та призначення державних фінансів. Міжбюджетні відносини	2	4	1,2,3,4,8	
ЗМ 4	Податки та податкова система Елементи системи оподаткування. Податковий менеджмент на підприємстві	3	4	1,2,3,4,9	
ЗМ 5	Фінанси суб'єктів господарювання Особливості фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності. Фінанси громадських організацій та добровільних фондів	3	4	1,2,3,4	
М2	ГРОШІ І КРЕДИТ	13	20		

ЗМ 6	Сутність та функції грошей, інфляція та грошові реформи Еволюція форм грошей. Грошова маса. Антиінфляційна політика держави	4	5	1,2,6,11	
ЗМ 7	Валютні відносини та валютні системи Міжнародні розрахунки. Світова та міжнародна валютні системи.	3	5	1,2,6,11	
ЗМ 8	Кредит. Кредитна система Сутність та функції фінансового посередництва. Роль банківського нагляду у регулюванні кредитної системи держави. Небанківські фінансово-кредитні установи	3	5	1,2,6,10	
ЗМ 9	Центральні та комерційні банки Сутність та основні функції Національного банку України. Банківські операції	3	5	1,2,6,10	

4 НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна навчальна література

1. Голюк В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч.посібн. – К.: вид-во КПІ. – 2017. – 340 с.
2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [текст]: навч.посібн. – К.: Центр учбової літератури. – 2013. – 578 с.
3. Онищенко В.О. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник – К.: Центр учбової літ., 2016. – 600 с.
4. Орищин Т. М. Фінанси : навч. посібн. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. – 332с.
5. Орищин Т.М., Савчин Л.М. Методичні вказівки для дистанційного вивчення дисципліни «Фінанси». – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. – 86 с.
6. Тришак Л.С., Крихівська Н.О. Методичні вказівки для дистанційного вивчення дисципліни «Гроші і кредит». – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. – 90 с.
7. Фінанси підприємств. М.О. Данилюк, І.Г. Фадєєва, Н.Я. Спасів, У.Я. Витвицька, І.М. Данилюк-Черних: Навчальний посібник затверджений вченою радою ІФНТУНГ (протокол від 27.02.2017 р. № 02/572) – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 188 с.

4.2 Додаткова навчальна література

8. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.
9. Варналій З.С. Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. – К.: Знання України, 2019. – 567 с.
10. Вовчак О.Д. Руцишин Н.М. Банківська справа: Навчальний посібник. - Львів: «Новий Світ-2000», 2016. – 560 с.

11. Герасимчук З.В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : навч. посібн. / З.В. Герасимчук, Н.І. Корецька, Н.С. Різник, В.Л. Галушак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 272 с.
12. Черкасова С.В. Ринок фінансових послуг : навч. посібн. / С.В. Черкасова. – Львів Магнолія, 2017. – 492 с.
13. Данилюк-Черних І.М., Бойко О.В. Банківська система України на сучасному етапі: проблеми та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове видання. Випуск 14. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С.777-780.
14. Данилюк-Черних І.М., Петренко В.П. Про визначення можливостей та умов удосконалення управління фінансовими ресурсами держави Україна. *«Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (серія «Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості»)»*. –Том 2 № 18, 2018. С.43-53.

4.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція від 16.08.2020. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Редакція від 13.02.2016. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Податковий кодекс України. Офіційний сайт Верховна Рада від 02.12.2010 № 2755-VI . Редакція від 01.02.2016. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Закон України Про Державний бюджет України на 2020 рік від 14.11.2019 № 294-IX. Редакція від 17.09.2020 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
6. Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку. Офіційний сайт Верховної Ради України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0393500-12#Text>
7. Закони України та нормативно-правові акти Національного банку. Офіційний сайт НБУ - URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=61711
8. Закон України Про цінні папери та фондовий ринок від 23.02.2006 № 3480-IV. Редакція від 24.09.2020 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text>
9. Державний захист прав громадян як споживачів фінансових послуг. Офіційний сайт Міністерства Юстиції України URL: https://minjust.gov.ua/m/str_35029
10. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії Офіційний сайт Верховної Ради України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>

5 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами комплексних контролів за двома модулями М1 і М2. Модульний контроль передбачає контроль теоретичних знань і практичних навиків. Схему нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Схеми нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ1-ЗМ5 (М1)	15
Контроль засвоєння теоретичних знань змістових модулів ЗМ6-ЗМ9 (М2)	15
Контроль засвоєння практичних знань змістових модулів ЗМ1-ЗМ5 (М1)	35
Контроль засвоєння практичних знань змістових модулів ЗМ6-ЗМ9 (М2)	35
Усього	100

Підсумкове оцінювання знань студентів в межах залікового кредиту по дисципліні здійснюється за рейтинговою системою оцінки та іспитовою оцінкою. Підсумкова оцінка розраховується як середнє арифметичне поточного рейтингу та іспитової оцінки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання згідно із наказом МОІНУ № 48 від 23.01.2004р.
Відмінно	90-100	A	Відмінно - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100 (відмінно)
Добре	82-89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	75-89 (добре)
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	67-74	D	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74 (задовільно)
	60-66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35-59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0-34 (незадовільно із обов'язковим повторним вивченням модуля)